

INDRUKKEN VAN EEN “AMATEUR”- GEVANGENISPASTOR IN LONDEN

WOUTER BLESGRAAF SJ

De zon schijnt. Hé, ik er had helemaal niets van gemerkt dat het weer was veranderd in de paar uur die ik deze morgen tot nu toe in de gevangenis had doorgebracht. Ik open de deur en verlaat het 'gewone' gevangenisblok (klassieke vleugels die in stervorm vanuit een centraal verzamelpunt uiteenlopen) om naar een vrijstaande afdeling die je de ziekenboeg zou kunnen noemen, te lopen. Ik klungel een beetje met mijn sleutelbos – het is tenslotte pas de eerste dag waarop ik gemachtigd ben om in mijn eentje door de gevangenis te lopen en het duurt even voor ik gewend ben aan de routine van het uitnemen van de sleutelbos uit de net te kleine leren zak die aan mijn riem is gebonden, het luidruchtig omdraaien van de sleutel in het slot, het uitnemen en de deur weer achter je op slot doen. Vooral dat laatste is belangrijk: het laten openstaan van een deur kan tot gevolg hebben dat je nooit meer in de gevangenis mag komen, want je zou zomaar een gevangene kunnen helpen om te ontsnappen. En er zijn heel veel deuren in het gevangenisblok... Regelmatig moet ik denken aan de grap over de apen in de dierentuin die lol hebben om de mensen die achter tralies zitten. Immers, wanneer de gevangenbewaarders, aalmoezeniers of andere medewerkers aan het werk zijn, sluiten ze zichzelf evengoed op als de gevangenen zelf.

Het werk als gevangenis-aalmoezenier is behoorlijk slopend en je krijgt weinig waardering of dank. Toch merk ik vaak dat alleen al mijn aanwezigheid een goede invloed heeft: mensen komen soms naar je toe met allerlei vragen die ze niet gauw aan iemand anders zouden vragen. Voor mij zelf is het volgende beeld uit het Mattheusevangelie de kern van de reden waarom ik er steeds voor kies om op zondagochtend om kwart voor zeven op te staan: *“Bij het zien van de mensenmenigte werd [Jezus] diep bewogen door hen, omdat ze geplaagd en gebroken waren als schapen zonder herder.”* Maar al te vaak merk ik dat veel mensen in de gevangenis terecht gekomen zijn omdat ze weinig van huis uit hebben meegekregen en geen goede voorbeeldfiguren, laat staan leiders of vrienden, hebben.

Na nog wat andere procedures kom ik eindelijk bij de ziekenboeg zelf: een ratjetoe van mensen die wachten op een operatie, gevangenen met suïcidale neigingen (helaas het merendeel), zwaar agressieve mensen en gevangenen met ernstige psychische aandoeningen. Ik heb geluk: het is net lunchtijd, wat betekent dat de meeste mensen in één en dezelfde ruimte bijeen zitten, zodat het stukken gemakkelijker is om met mensen te praten. Dat is immers het belangrijkste doel van mijn bezoek als gevangenisbezoeker: met mensen een gesprek aanknopen om te zien hoe het met ze gaat en of ze iets speciaals nodig hebben. Vanuit mijn functie kijk ik dan vooral naar menselijke en geestelijke noden. Echter, de meeste mensen zijn nogal zwijgzaam, met de enkele spraakwerval als uitzondering. Deze ochtend is het niet anders.

Als ik me al opmaak om te vertrekken, loop ik langs een cel met daarin een jonge man, ongeveer even oud als ikzelf. Als ik hem groet, raken we in een geanimeerd maar indringend gesprek. Het blijkt dat hij een universitair student is. Hij zegt onschuldig te zijn aan de misdaad waarvan hij beschuldigd wordt. Mijn eerste gedachte: nee hè, niet de zoveelste. Veel mede-aalmoezeniers zeggen dat ze dit soort verhalen voortdurend horen, maar ik hoor dit maar zelden. Ik vraag dan ook nooit naar waarvoor ze zitten: dat zit alleen maar je sympathie in de weg. Maar de jongeman gaat door: hij zegt de misdaad van zijn broer op zich genomen te hebben, om zijn carrière te beschermen (hij heeft kennelijk een belangrijke baan). Eigenlijk vindt hij het best wel prima om in de gevangenis te zitten, want het geeft hem de tijd om iets aan zijn psychische problemen te doen. En nee hoor, zijn studie gaat nog steeds prima: hij heeft al vier tentamens gehaald terwijl hij in het gevang zit!

Hij heeft de afgelopen tijd wat geestelijke dreunen gehad, zegt hij. Zes sterfgevallen in zijn naaste omgeving in korte tijd, waaronder een ouder en zijn vriendin. Verschillende van hen hebben zichzelf van het leven beroofd, waaronder één voor zijn ogen. Hij is aan online counselling van mensen met zelfmoordneigingen begonnen, maar waar hij mensen uit het moeras wilde trekken, is hij er juist zelf ingeleden: hij heeft onlangs tenminste één zelfmoordpoging gedaan. Het rijk van de dood blijft een hypnotiserende werking hebben. Ondertussen komt ons gesprek op geloof. De man, haast een jongen nog, is katholiek opgevoed maar doet er eigenlijk niets mee. Of misschien toch: zijn instinct om anderen te helpen, dat moet toch met zijn opvoeding en goede voorbeelden te maken hebben. Maar er is meer dan goede bedoelingen en zelfs opofferingsgezindheid nodig om de destructieve krachten te verslaan, zo blijkt wel. Nadat ik hem met aandrang heb gewezen op de mogelijkheid, ja noodzaak, van gebed, ga ik weer. Zomaar een zondagochtend, zomaar een gevangene.

Wouter Blesgraaf sj